

Yolsuzlukla İlgili Ceza Hukuku Sözleşmesi*

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi, Avrupa Konseyi sözleşmelerinden olan Yolsuzlukla İlgili Ceza Hukuku Sözleşmesi, 27.01.1999 tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına rağmen, 2000 yılı sonu itibarıyla Türkiye tarafından onaylanmadığı gibi imza da edilmemiştir. İlk kez tarafımızdan Türkçe'ye kazandırılan bu sözleşmenin yayınlanmasının, Türkiye'nin bu sözleşmeyi imzalaması ve onaylaması sürecini başlatmasını umuyoruz. LD

Başlangıç

Avrupa Konseyi'ne üye olan Ülkeler ve bu Sözleşmeye taraf olan diğer Ülkeler,

Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha fazla işbirliği yapmak olduğunu düşünerek;

Bu Sözleşmeye taraf olan diğer ülkelerle işbirliğini geliştirmenin değerini bilerek;

Gerekli yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve koruyucu önlemlerin alınmasını da içeren toplumu yolsuzluğa karşı korumayı amaçlayan ortak bir ceza politikasının öncelikli olarak geliştirilmesinin gereğine inanarak;

Yolsuzluğun hukuk devletini, demokrasiyi, insan haklarını tehdit ettiğini, sağlıklı hükümet etmeyi, dürüstlük ve sosyal adaletin temelini çürüttüğünü, rekabeti engellediğini, ekonomik kalkınmayı yavaşlattığını ve demokratik kurumların istikrarını ve toplumun ahlaki değerlerini tehlikeye attığını vurgulayarak;

Yolsuzlukla etkili bir şekilde mücadele edebilmek için cezai konularında yoğun, hızlı ve iyi işleyen uluslar arası işbirliği gerektirdiğine inanarak;

Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü, Amerikan Devletler Organizasyonu, OECD ve Avrupa Birliği'nin faaliyetlerini de içeren yolsuzlukla mücadele konusunda işbirliğinin ve uluslar arası anlayışın son zamanlarda daha fazla gelişmesini olumlu değerlendirecek;

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Kasım 1999'da, Avrupa Adalet Bakanları'nın 19. Konferansında (Valletta, 1994) alınan tavsiye kararlarını dikkate alarak kabul etmiş olduğu Yolsuzlukla Mücadele Programı'nı dikkate alarak;

Üye olmayan devletlerin Avrupa Konseyi'nin yolsuzlukla mücadele faaliyetlerine katılmalarının önemini ve onların Yolsuzlukla Mücadele Programı'nın uygulanmasına olan değerli katkılarının bilincinde olarak;

Avrupa Adalet Bakanları 21. Konferansında (Prag, 1997) kabul edilen 1 Numaralı Kararla Yolsuzlukla Mücadele Programı'nın hızla uygulanmasını tavsiye ettiği, ve özellikle yolsuzluk suçlarını işleyenlere verilecek cezaların etkinliğini arttıracak, bu gibi suçları işleyenlerin kovuşturmaları ile bunların takipleri konusunda işbirliğini geliştirmeyi sağlayacak, üye olan ve üye olmayan devletlerin eşit şart-

larda olarak istifade edebileceği bir ceza hukuku Sözleşmesinin kısa sürede kabul edilmesini gerektiğini deklare ettiğinin de bilincinde olarak;

Devlet Başkanları ve Avrupa Konseyi Yönetimi 10-11 Ekim 1997'de Strasburg'da yapılan İkinci Zirve Toplantısı'nda büyüyen yolsuzluk olaylarına müşterek tavır koymaya çalışmaya karar verdiği ve yolsuzluğa karşı mücadeleyi geliştirmek ve işbirliği sağlayabilmek için yolsuzluğun organize suçlarla bağlantısını ve kara para aklamayı da içeren bir Faaliyet Planı benimsediği, diğerleriyle birlikte Bakanlar Komitesi'ne ulusal mevzuatların bir an önce Yolsuzlukla Mücadele Programı gereği tamamlanmasını emrettiğini akılda tutarak;

Bunlara ilave olarak, 6 Kasım 1997 tarihinde Bakanlar Komitesinin 101. Oturumunda alınan Yolsuzlukla Mücadelede takip edilecek 20 Prensipteki (97) 24 Numaralı Kararın, uluslararası yolsuzlukla mücadele programına uygun olarak uluslararası yasal mekanizmaların ayrıntılı olarak bir an önce tamamlanması ihtiyacını vurguladığını göz önüne alarak;

Bakanlar Komitesi'nin 4 Mayıs 1998 tarihindeki 102. Oturumunda alınan (98) 7 nolu kararıyla, üye devletlerin yolsuzlukla mücadele kapasitelerini arttırmak için kurumlarının bu alanda öngörüleni yerine getirip getirmediğini takip etmeyi hedefleyen "Yolsuzluğa Karşı Olan Devletler Grubu (GRECO)"nu oluşturan kısmi ve genişletilmiş Sözleşmeler yapmaya yetki verdiğini göz önüne alarak;

Aşağıdaki şekilde antlaştılar:

Bölüm I – Tanımlar

Madde 1- Tanımlar

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından:

a) kamu görevlisi' kavramı ilgili kişilerin yerine getirdikleri işlev ve kendi ceza hukuklarındaki kullanım dikkate alınarak Devletin milli hukukunda yer alan 'görevli', 'kamu çalışanı', 'belediye başkanı', 'bakan' veya 'yargıç' kavramlarına tanımlarına referans yapılarak anlaşılır;

b) önceki paragrafta bahsi geçen 'yargıç' kavramı savcılar ve yargılama hakkına sahip kişileri kapsar;

c) bir başka devletin kamu görevlisinin taraf olduğu yargılamalarda, dava eden devletin 'kamu görevlisi' kavramına ancak kendi ulusal hukuk sistemiyle uyumlu olması durumunda başvurulabilir;

d) tüzel kişi kavramı, Devletler veya Devlet gücünü kullanan diğer kurumlar ve uluslararası kamu organları hariç, ulusal hukuka göre tüzel kişilik kazanan teşekkülleri kapsar.

Bölüm II – Ulusal Düzeyde Alınacak Önlemler

Madde 2 – Ulusal Kamu Görevlileri'nin Aktif Rüşvetçiliği

Akit taraflar, bilinçli olarak yapılması şartıyla, kamu görevlilerinden herhangi bir şekilde vazifesini yapmaktan icrai ve ihmali olarak sakınarak, kendisi veya herhangi bir başka kişi için, kendi adına veya bir başkasının adına doğrudan veya dolaylı olarak yersiz bir avantaj sağlayanlar, vaat edilenlerin, teklif edilenlerin, herhangi bir kişi tarafından rüşvet verilerini cezalandırılması için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 3 – Ulusal Kamu Görevlileri'nin Pasif Rüşvetçiliği

Akit taraflar, bilinçli olarak yapılması şartıyla, kamu görevlilerinden herhangi birine vazifesini yapmaktan icrai veya ihmali hareketle kaçınarak, kendisi veya herhangi bir başka kişi için, kendi adına veya bir başkasının adına doğrudan veya dolaylı olarak haksız bir menfaat sağlayanların, rica edenlerin, rüşvet alanların veya böyle bir avantaj sağlanacağına dair teklifleri kabul edenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 4 – Mahalli Meclislerin Üyelerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 2. ve 3. maddelerde belirtilen fiillere yasama veya yürütme erkine sahip olan ulusal meclis üyelerini dahil edenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 5 – Yabancı Ülkelerin Kamu Görevlilerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 2. ve 3. maddelerde belirtilen fiillere herhangi bir başka ülkenin kamu görevlilerini dahil edenleri cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 6 – Yabancı Ülkelerin Meclislerinin Üyelerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 2. ve 3. maddelerde belirtilen fiillere herhangi bir başka ülkenin meclislerinde yasama veya yürütme erkine sahip olanları dahil edenleri cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 7 – Özel Sektörde Aktif Rüşvetçilik

Akit taraflar, bilinçli olarak yapılması şartıyla, ticari faaliyetler sırasında özel sektör kuruluşlarında herhangi bir seviyede yönetici veya çalışan konumunda görev yapan birini vazifelerini yapmaktan icrai veya ihmali hareketle kasını sağlamak için, kendi adına veya bir başkasının adına doğrudan veya dolaylı olarak haksız bir menfaat sağlayanların, vaat edenlerin, teklif edenlerin, herhangi bir kişi tarafından rüşvet verilenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 8 – Özel Sektörde Pasif Rüşvetçilik

Akit taraflar, bilinçli olarak yapılması şartıyla, ticari faaliyetler sırasında özel sektör kuruluşlarında herhangi bir seviyede yönetici veya çalışan konumunda görev yapan birini icrai veya ihmali hareketle vazifelerini yapmaktan sakındıranların, kendisi veya herhangi bir başka kişi için, kendi adına veya bir başkasının adına doğrudan veya dolaylı olarak haksız bir menfaat sağlattıranları, vaat ettirenleri, teklif ettirenleri, herhangi bir kişi tarafından rüşvet verdirenleri cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 9 - Uluslararası Organizasyonların Resmi Görevlilerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 2. ve 3. maddelerde belirtilen fiillere uluslararası resmi organizasyonların veya uluslararası organizasyonların veya akit tarafların üye olduğu kuruluşların personel yönetmeliklerinde tanımlanan resmi görevlilerini veya sözleşme ile görev yapan diğer çalışanlar ve temsil yetkisine sahip olsun veya olmasın, resmi görevlilerin veya sözleşme ile görev yapanları temsil edenleri dahil edenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 10 - Uluslararası Parlâmento Üyelerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 4. maddede belirtilen fiillere akit tarafın üye olduğu uluslararası veya uluslararası parlâmento komisyonlarının üyelerini dahil edenleri cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 11 - Milletlerarası Mahkemelerin Yargıçları ve Görevlilerinin Rüşvetçiliği

Akit taraflar, 2. ve 3. maddelerde belirtilen fiillere akit tarafın yargı yetkisini tanımış olduğu milletlerarası mahkemelerin yargılama yetkisine sahip olanları veya resmi görevlilerini dahil edenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 12 – Nüfuz Ticareti

Akit taraflar, bilinçli olarak yapılması şartıyla, 2, 4 ila 6, 9 ila 11. maddelerde bahsi geçen kişilerden herhangi birinin karar almasını belirli bir şey karşılığında etkileyebileceğini iddia veya garanti eden kişilere, kararın verilmesinde etkisi olsun veya olmasın, kendilerine veya herhangi bir başkasına sebepsiz bir avantaj sağlamak gayesiyle doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir şey vaat edenler, verenler, teklif edenler ile ricayı, vaat edilene, teklifi veya söz verilmeyi veya avantaj sağlanmayı karar alıcıları etkileme karşılığında, etki kullanılsın veya kullanılsın, veya vaat edilen etki istenilen sonuca varsın veya varmasın.

sın, kabul edenlerin cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 13 - Yolsuzluktan Elde Edilen Paraların Aklanması

Akit taraflar, Avrupa Konseyi'nin Suç Ürünlerin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesi Sözleşmesinin (ETS No. 141) 6. maddesinin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen eylemleri yapanları, eğer isnat olunan suç iş bu Sözleşmenin 2 ila 12. maddeleriyle ihdas olunan suçların, akit taraf bu suçları konusunda bir rezervasyon veya açıklama yapmadıysa veya bu nevi suçları kara para aklamaya ilgili kanunlarında ciddiye alınacak suçlar olarak değerlendirmese, cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 14 - Muhasebe Suçları

Akit taraflar, işbu Sözleşmenin 2 ila 12. maddelerinde belirtilen suçları işlemek, örtbas etmek için kasıtlı olarak yapılan, aşağıda belirtilen icrai veya ihmali davranışları ulusal hukuk sisteminde cezai veya diğer sorumluluğa yol açan davranış sayılması için, rezervasyonu veya bildirimini izin verdiği ölçüde, gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır:

a) yanlış veya eksik belge içeren muhasebe kayıt ve dokümanları veya fatura kullanılması veya hazırlanması,

b) ödemeler için belge düzenlemeyi hukuka aykırı olarak ihmal etmek.

Madde 15 – İştirak Fiilleri

Akit taraflar, iş bu Sözleşmeye uygun olarak suç sayılan fiilleri yapanlara yardım ve yataklık edenleri cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 16 – Dokunulmazlık

Bu Sözleşmenin hükümleri diğer sözleşme, protokol veya yasaların hükümleri ve bunların uygulanmasına ilişkin talimatnamelerde belir-

tilen dokunulmazlıkları ortadan kaldırmaz veya kapsamalarını daraltmaz.

Madde 17 - Yargılama Yetkisi

1- Akit taraflar, işbu Sözleşmenin 2 ila 14. maddeleriyle ihdas olunan suçların, aşağıdaki durumlarda cezalandırılabilmesi için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

a) suçun tamamının veya bir kısmının kendi ülkesinde işlenmesi;

b) suçlunun kendi vatandaşı, kamu görevlisi veya mahalli meclis üyesi olması;

c) suçum kendi vatandaşı olan bir kamu görevlisini, ulusal meclis üyesini veya 9 ila 11. maddelerde belirtilen kişileri içermesi;

2- Akit taraflar, anlaşmanın imzalanması veya onaylanmış olan Sözleşmenin Avrupa Konseyi'ne teslim edilmesi, kabul edilmesi, onaylanması veya onaması sırasında Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne yargılama yetkisine ilişkin yukarıdaki 1. paragrafın b ve c hükümlerini uygulamama hakkını veya belirli durumlarda veya şartlarda uygulamama hakkını saklı tutabilir.

3- Eğer bir akit taraf, bu maddenin 2. Paragrafında düzenlenen çekinceye bulunmuş ise, iş bu Sözleşmeye uygun olarak tesis edilen suçları, eğer sanık kendi ülkesinde ise ve iade edilmesi bir başka ülke tarafından talep olduğu halde, uyuşu sebebiyle iade edilemeyenlerin yargılanması için hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

4- Bu Sözleşme, ulusal kanunlara uygun olarak taraf bir Devletçe yapılan suç yargılama tanır.

Madde 18- Tüzel Kişi Sorumluluğu

1- Akit taraflar, işbu Sözleşme ile ihdas olunan aktif rüşvetçilik, nüfuz kullanma ve kara para aklama suçlarını, gerçek kişilerin kendi menfaatlerine tek başlarına veya tüzel kişiliğin organının bir parçası olan ve tüzel kişiliğe yön veren: tüzel kişiliği temsil yetkisine; veya tüzel kişilik adına karar verme yetkisine; veya tüzel kişilik içinde denetim yetkisine; dayanarak kendi menfaatlerine işlemesi durumunda

ve sözü edilen suçları bu konumdaki gerçek kişilerin suç ortağı veya teşvik eden olması durumunda, tüzel kişilerin cezai bakımdan sorumlu olmasını sağlamak için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

2- Akit taraflar, 1. Paragrafta sayılan durumlara ilaveten, tüzel kişilerin 1. paragrafta belirtilen gerçek kişilerce gereği gibi nezaret veya kontrol edilmemesi dolayısıyla 1. paragrafta belirtilen suçların tüzel kişiliğin yararına olacak şekilde işlenmesi halinde tüzel kişiliği sorumlu tutacak, gerekli tedbirleri alır.

3- Tüzel kişiliğin 2. ve 3. paragrafa uyarınca sorumlu tutulması, suçu işleyen, teşvik eden veya suç ortağı olan gerçek kişi hakkında 1. paragrafta belirtilen suçlar konusunda kovuşturma açılmasına engel teşkil etmez.

Madde 19 – Yaptırımlar ve Tedbirler

1- Bu Sözleşmeye uygun olarak ihdas olunan suçların ağırlık derecesi dikkate alınarak, Akit taraflar, Sözleşmenin 2 ila 14. maddelerine uygun olarak belirlenen suçlarla ilgili olarak gerçek kişiler tarafından işlenmesi durumunda sınır dışı etmeye de yol açabilecek hürriyeti bağlayıcı cezalarda içeren etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırım ve tedbirler alır.

2- Akit taraflar, 18. maddenin 1. ve 2. paragraflarına göre sorumlu tutulan tüzel kişilerin etkili, orantılı ve caydırıcı cezai ve cezai olmayan, parasal yaptırımda dahil, cezayı içeren yaptırımlar uygulanmasını sağlar.

3- Akit taraflar, bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçların neticelerinden ve araçlarından mahrum etmek veya müsadere etmek için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

Madde 20 - İhtisaslaşmış Kuruluşlar

Akit taraflar, yolsuzlukla mücadele etmek üzere ihtisaslaşmış kişi veya kuruluşlar oluşturulması için gerekli tedbirleri alır. Bu kişiler görevlerini etkili ve etki altında kalmadan yapabilmeleri için akit tarafın temel hukuk prensiplerinin sağlamış olduğu bağımsızlığa sahip olmalıdır. Akit taraf bu nevi kuruluşlardaki personelin görevlerini yerine getirebilmeleri

için gerekli olan eğitime ve mali kaynaklara sahip olmasını sağlar.

Madde 21 - Ulusal Kuruluşlarla ve Kuruluşların Kendi Aralarında İşbirliği

Akit taraflar, kamu kurumları ve kamu görevlileri ile suç fiillerinin soruşturulması ve kovuşturulmasından sorumlu otoriteler arasında işbirliğinin sağlanabilmesi için şu konularda kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan tedbirleri alır;

a) 2 ila 14. maddelerde belirtilen suçların işlendiğine kanaat getirmesi durumunda kendiliğinden sonraki kurumlara bilgilendirir, veya

b) talep halinde sonraki kurumlara gerekli bütün belgeleri sağlar.

Madde 22 – Adalete Yardım Edenlerin ve Tanıkların Korunması

Akit taraflar, aşağıdaki kişilere etkili ve uygun bir şekilde koruma sağlanabilmesi için gerekli olan önlemleri alır;

a) 2 ila 14. maddelerde belirtilen suçları işleyenleri ihbar edenler veya soruşturma ve kovuşturma yapan kurumlarla işbirliği yapanlar;

b) bu suçlarla ilgili olarak tanıklık yapanlar.

Madde 23 – Delil Toplamasını ve Suç Kazançlarının Müsaderesi

1- Akit taraflar, bu Sözleşmenin 2 ila 14. maddesinde belirtilen suçları işleyenleri tanımlayabilmek, takip edebilmek, durdurabilmek, yakalayabilmek yolsuzluğa neden olan araçlara el koyabilmek veya suç oluşmasına teşkil olacak mallara el koyabilmek için bu Sözleşmenin 19. maddesinin 3. paragrafında öngörülen eylemleri gerçekleştirmeye olanak verecek olan ulusal hukuka göre özel inceleme tekniklerinin kullanılmasına imkan vermek için kendi ulusal hukuk sistemlerinde gerekli olan yasal düzenlemeleri yapar ve diğer tedbirleri alır.

2- Akit taraflar, 1. paragrafta belirtilen faaliyetleri yerine getirebilmesi için mahkemelere veya diğer ilgili kurumlara bankalardan, finans kurumlarından ticari kayıtların istenilmesini veya el konulmasına olanak sağlamak için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

3- Banka gizliliği prensibi bu maddenin 1. ve 2. paragrafında belirtilen önlemlerin alınmasında bir engel olamaz.

Bölüm III - Uygulamanın İzlenmesi

Madde 24 – İzleme

Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) bu Sözleşmenin akit taraflarca nasıl uygulandığını izler.

Bölüm IV – Uluslararası İşbirliği

Madde 25 – Uluslararası İşbirliği'nin Genel Prensipleri ve Yöntemleri

1- Akit taraflar, bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçlarla mücadele edebilmek için, cezai konulardaki uluslararası antlaşmaların hükümlerine, veya ikili veya tek düzen olarak benimsenen çok taraflı antlaşmalara, ve kendilerinin ulusal hukuklarına göre birbirleriyle, soruşturma amaçlarına en uygun en geniş kapsamda iş birliği yapar.

2- Şayet akit taraflar arasında bu maddenin 1. paragrafında belirtilen neviden bir antlaşma yok ise, bu bölümün 26 ila 31. maddeleri uygulanır.

3- Bu bölümün 26 ile 31. maddeleri, akit taraflar arasında 1. paragrafta belirtilen neviden bir Sözleşmeden daha olumlu ise uygulanır.

Madde 26 – Karşılıklı Yardımlaşma

1- Akit taraflar, bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçlarla ilgili cezai soruşturma yapmaya ve kovuşturma takip etmeye yetkili kurumlardan talep edilen yardıma, kendi ulusal hukuklarıyla uyumlu olarak, derhal cevap vermek için çaba gösterir.

2- Bu maddenin 1. paragrafında belirtilen karşılıklı hukuki yardımlaşma talebi, talep edilen akit tarafın temel çıkarlarını, ulusal bağımsızlığını, ulusal güvenliğini veya kamu düzenini zedeleyeceği gerekçesiyle reddedilebilir.

3- Akit taraflar banka gizliliği prensibini öne sürerek bu bölüme göre yapılan işbirliği talebini reddedemezler. Akit tarafın hukuk sistemi, banka gizliliği prensibi gereği yardımlaşmayı engelliyorsa, bir akit taraf banka

gizliliği prensibinin yargıç, savcı gibi cezai suçlarda yargılamada görevine sahip kişilerce kaldırılmasını talep edebilir.

Madde 27 – Suçlunun İadesi

1- Bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçlar, Akit taraflar arasında mevcut olan suçluların iadesi Sözleşmeleri kapsamında düzenlenir. Akit taraflar aralarında suçluların iadesi konusunda yapacakları anlaşmalara bu Sözleşmede belirtilen suçları işleyenlerin iade edileceği hükmünü koyar.

2- Eğer akit bir taraf suçluların iadesi için bir antlaşma olması gerektiğini şart koşuyorsa, suçluların iadesi konusunda bir anlaşma olmayan bir ülkeden suçlunun istenilmesi halinde, bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçlar açısından, iş bu Sözleşmeyi suçluların iadesi için gerekli yasal dayanak olarak değerlendirilir.

3- Suçluların iadesini bu yöndeki bir anlaşmanın varlığına bağlamayan taraflar, bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen suçları iadeye konu olabilir suçlar kapsamında değerlendirir.

4- Suçluların iadesi, iade istenilen devletin iadeyi reddetme gerekçeleri dahil, iade edinilmesi istenilen akit tarafın şartlarına veya yürürlükteki suçluların iadesi antlaşmalarına tabidir.

5- Eğer bu Sözleşmeye uygun olarak belirlenen bir suç işlenmiş ise ve iade talebi suçu işleyen uyruğu veya talep edilen ülkenin suçla ilgili olarak yargılama hakkı olduğu gerekçesiyle reddedilirse, talep eden ülkeyle aksi üzerinde anlaşmaya varılmaması halinde, talep edilen ülke davayı kendi ülkesinin yetkili yargılama mercilerine kovuşturma için tevdi eder, ve davanın sonucu hakkında iade talebinde bulunan tarafa bilgi verir.

Madde 28 – Kendiliğinden Bilgi Verme

Akit taraf, kendi soruşturma ve kovuşturma işlemlerine zara vermeksizin, bu Sözleşme ile düzenlenen suçların soruşturulması veya kovuşturulmasını başlatabilmesi veya devam ettirebilmesi için gerekli olduğuna inandığı bilgileri önceden talebi olmaksızın diğer akit dev-

letlere iletir veya ilgili devletin bilgi talep etmesini sağlar.

Madde 29 – Merkez Teşkilat

1- Akit taraflar, bu bölüm kapsamında yapılan talepleri göndermek, talepleri yanıtlamak, yerine getirmek ve gereği için yetkili makamlara iletmekle görevli bir merkezi bir teşkilat veya, uygun görülürse, birden fazla merkezi teşkilatlar oluşturur.

2- Akit taraflar, işbu Sözleşmenin imzalanması sırasında veya onaylanan Sözleşmenin Genel Sekreterliği'ne teslimi, kabul edilmesi veya katılması sırasında Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bu maddenin 1. maddesine göre belirlemiş oldukları merkezlerin isim ve adreslerini bildirir.

Madde 30 – Doğrudan Haberleşme

1- Merkezi teşkilatlar birbirleriyle doğrudan doğruya haberleşir.

2- Acil durumlarda karşılıklı yardımlaşma veya haberleşme talepleri doğrudan talep eden ülkenin yargı mercileri tarafından, savcılar dahil, talep edilen ülkenin bu gibi yargı mercilerine gönderilebilir. Bu gibi durumlarda gönderilen belgenin bir örneği de, talep edilen ülkenin merkez teşkilatı tarafından, talep eden ülkenin merkez teşkilatına gönderilir.

3- Bu maddenin 2. ve 3. paragraflarına göre yapılan talepler veya haberleşmeler Uluslararası Polis Organizasyonu (Inter-pol) aracılığıyla yapılabilir.

4- Bu maddenin 2. paragrafına göre bir talepte bulunulması ve talep edilen kurumun talebi yerine getirmekle vazifelendirilmemiş olması durumunda, talebi yetkili mercilere ulaştırır ve talep eden akit tarafa bu işlemi yaptığını bildirir.

5- Bu maddenin 2. paragrafına göre yapılan talepler veya haberleşmeler talep eden ülkenin yetkili mercileri tarafından doğrudan talep edinilen ülkenin yetkili mercilerine gönderilebilir.

6- Akit taraflar, verimlilik gerekçesiyle bu bölüm hükümlerine göre yapılacak talepleri kendi merkezi otoritelerine yapılmasını, iş bu

Sözleşmenin imzalanması sırasında veya onaylanan Sözleşmenin Genel Sekreterliğe teslimi, kabul edilmesi veya onanması sırasında Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'nden isteyebilirler.

Madde 31 – Bilgilendirme

Talep edinilen akit taraf, talep edinilen konu hakkında bu bölüme göre yapılan işlemler ve sonucu hakkında talep eden akit tarafa derhal bilgi verir. Talep edinilen akit taraf, talep edinilen konu hakkında işlem yapılmasının imkansız hale gelmesi veya aşırı bir gecikme olma olasılığının bulunması halinde durumu talep eden akit tarafa derhal bildirir.

Bölüm V - Son Hükümler

Madde 32 - İmzalanma ve Yürürlüğe Girme

1- Bu Sözleşme Avrupa Konseyi'ne üye olan ülkelerin hem de üye olmayan fakat Sözleşmenin hazırlanmasına katkısı olan ülkelerin imzasına açıktır. Bu devletler kabullerini aşağıdaki şartlar dahilinde belirtebilirler:

- a) onay, kabul veya onama konusunda çekişmesiz imza;
- b) daha sonradan onay, kabul veya onama şartıyla imza

2- Onay, kabul veya tasdik belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne verilir.

3- Bu maddenin 1. paragrafında açıklandığı şekliyle on dört üye ülkenin Sözleşmeye taraf olduğunu beyan ettikleri günden sonraki üç aylık süre bitimini takip eden ayın ilk günü Sözleşme yürürlüğe girer. Sözleşmenin onay sırasında, Yolsuzlukla Mücadele Eden Devletler Grubu'na (GRECO) üye olmayan Sözleşmeye taraf herhangi bir devlet Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doğrudan üye sayılır.

4- Bu maddenin 1. paragrafında açıklandığı şekliyle Sözleşmeye taraf olduğunu sonradan beyan eden herhangi bir ülke açısından bu Sözleşme, taraf olduğunu beyan ettiği günden sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girecektir. Sözleşmenin onay sırasında, Yolsuzlukla Mücadele Eden Devletler Grubu'na (GRECO) üye olma-

yan ancak imza sonrası Sözleşmeye taraf olan herhangi bir devlet Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doğrudan üye sayılır.

Madde 33 - Sözleşmeye Katılma

1- Bu Sözleşme yürürlüğe girmesinden sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu, Sözleşmeyi imza eden devletlerle mütalaayı takiben, Avrupa Birliği'ni olduğu kadar Konseye üye olmayan ve bu Sözleşmenin oluşmasına katkıda bulunmayan herhangi bir devleti, Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 20d maddesine göre oy çokluğu ve Bakanlar Komitesinde temsil edilen bu Sözleşmeye taraf ülke temsilcilerinin oybirliğiyle, bu Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2- Yukarıdaki 1. paragrafa göre Sözleşmeye taraf olan Avrupa Birliği ve herhangi bir devlet açısından Sözleşme kabul belgelerinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edildiği günden sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer. Sözleşmeye sonradan taraf olan Avrupa Birliği ve herhangi bir devlet halihazırda üye değilse Sözleşmenin yürürlüğe girdiği günden itibaren doğrudan GRECO'nun üyesi sayılır.

Madde 34 – Uygulanma Alanı

1- Herhangi bir Devlet iş bu Sözleşmenin imzalandığı yada onay belgelerinin teslim edildiği tarihte Sözleşmenin uygulanacağı coğrafi alan veya alanları belirleyebilir.

2- Herhangi bir devlet sonraki bir tarihte de Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne Sözleşmenin uygulama alanının genişletildiğini bir deklarasyon ile bildirebilir. Genişletilmiş alanda Sözleşme, söz konusu beyanın Genel Sekreterliğe ulaştığı günden sonraki üç aylık süre bitimini takip eden ayın ilk gününden itibaren hüküm ifade eder.

3- Yukarıdaki iki paragrafa göre yapılan herhangi bir deklarasyon, böyle bir deklarasyonda belirtilen uygulama alanları açısından, yine Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne ulaştırılan bir bildirimle geri alınabilir. Bu geri çekme işlemi, bildirim Genel Sekreterliğe alındığı günden sonraki üç aylık süre bitimini takip eden ayın ilk günü hüküm ifade eder.

Madde 35 – Diğer Antlaşma ve Sözleşmelerle İlişki

1- Bu Sözleşme, özel konularla ilgili uluslararası çok taraflı sözleşmelerden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri etkilemez.

2- Akit taraflar bu Sözleşme kapsamında Sözleşmenin hükümlerini kuvvetlendirmek, desteklemek veya uygulamasını sağlamak veya Sözleşmede yer alan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla birbirleriyle ikili veya çok taraflı Antlaşmalar yapabilirler.

3- Bu Sözleşmenin kapsamındaki konularla ilgili olarak iki veya daha fazla akit taraf daha evvel birbirleriyle bir antlaşma veya işbirliği yaptysalar, bu antlaşmalar eğer uluslararası işbirliğini kolaylaştırıcı ise iş bu Sözleşme ile uyumlu olmak şartıyla geçerlidir.

Madde 36 – Deklarasyonlar

Herhangi bir devlet imza ya da onay belgelerinin Genel Sekreterliğe verildiği gün, madde 5'e göre yabancı kamu görevlilerinin, madde 9'a göre uluslararası örgüt çalışanlarının ya da madde 11'e göre uluslararası mahkemelerin hakim ve çalışanlarının aktif ve pasif rüşvet olaylarını, kamu görevlisi veya yargıçlarının görevini yerine getirmekten imtina etmesi bağlamında suç kapsamına alacağını ilan edebilir.

Madde 37 – Rezervasyonlar

1- Herhangi bir devlet imza ya da onay yada katılım belgelerinin Genel Sekreterliğe verildiği anda, 4, 6 ila 8 ve 12. maddelerde belirtilen eylemlerin veya 5. maddede belirtilen pasif rüşvetçiliği kendi iç hukukunda tamamen veya kısmen suç saymama konusunda rezervasyon koyabilir.

2- Herhangi bir devlet imza, onay yada katılım belgelerinin Genel Sekreterliğe verildiği anda 17. maddenin 2. paragrafınca sağlanan çekincelerden yararlandığını ilan eder.

3- Herhangi bir devlet imza, onay yada katılım belgelerinin Genel Sekreterliğe verildiği anda 26. maddenin 1. paragrafında düzenlenen karşılıklı yardımlaşma taleplerini siyasi suçlarla ilgili olarak yerine getirmeyeceğini ilan edebilir.

4- Hiçbir Devlet bu maddenin 1, 2, ve 3. paragrafının uygulanması sonucunda burada söz edilen beşten fazla hüküm konusunda çekince bildiremez. Başka herhangi bir çekince yapamaz. 4, 6 ve 10. Maddelerle ilgili olan aynı mahiyetteki çekinceler tek bir çekince olarak kabul edilir.

Madde 38 – Bildirim ve Rezervasyonların Geçerliliği ve Gözden Geçirilmesi

1- İlgili Devlet açısından, 36. maddede belirtilen deklarasyonlar ve 37. maddede belirtilen rezervasyonlar, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süre ile geçerlidir. Bununla beraber, yine aynı süre için bu nevi rezervasyon ve deklarasyonlar yenilenebilir.

2- Deklarasyon ve Rezervasyonların sona ermesinden on iki ay önce Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği ilgili Devlete sürenin sona ereceğini bildirilir. İlgili Devlet, sürenin bitmesinden en az üç ay önce rezervasyonun veya deklarasyonun devamını, değiştirilmesini veya kaldırılmasını yönündeki iradesini Genel Sekreterliğe bildirir. İlgili Devlet tarafından süresinde bildirim yapılmaması halinde, Genel Sekreterlik ilgili Devletin rezervasyonunun veya deklarasyonunun otomatik olarak altı ay daha uzatıldığını ilgili Devlete bildirir. İlgili Devlet, deklarasyonun veya rezervasyonun devam etmesini veya değiştirilmesini bu süre içerisinde bildirmemesi, deklarasyon veya rezervasyonların geçerliliklerini yitirmesine neden olur.

3- Akit bir Devlet tarafından 36. ve 37. maddeler uyarınca bir rezervasyon veya deklarasyon bildirilirse, bildirim yenilenmesinden önce veya talep halinde devam gerekçelerini GRECO'ya bildirir.

Madde 39 - Değişiklik

1- Bu sözleşmenin değiştirilmesi herhangi bir akit taraf tarafından teklif edilebilir ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği bu teklifi, 33. madde hükümleri uyarınca Avrupa Konseyi Üyelerine, Sözleşmeye taraf olan üye olmayan ülkelere, veya taraf olmaya davet edilen ülkelere iletir.

2- Herhangi bir tarafça önerilen değişiklik teklifi, Bakanlar Kurulu'na değişiklik konusunda kendi görüşünü iletecek olan Avrupa Konseyi'nin Suç Problemleri Komisyonu'na (CDPC) gönderilir.

3- Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi üyesi olmamakla beraber iş bu Antlaşmaya taraf olan ülkelere danıştıktan sonra, teklif edilen değişikliği ve CDPC tarafından sunulan görüşü değerlendirip, teklif edilen değişikliği kabul eder.

4- Bakanlar Komitesi'nin bu maddenin 3. paragrafına göre kabul ettiği değişiklik metni, kabul için akit taraflara gönderilir.

5- İş bu maddenin 3. paragrafına göre kabul edilen değişiklik, bütün akit tarafların değişikliği kabul ettiklerini Genel Sekreterliğe bildirdikleri günden sonraki on üçüncü günde yürürlüğe girer.

Madde 40 - İhtilafların Çözümü

1- Avrupa Konseyi'nin Suç Problemleri Komisyonu bu Sözleşmenin yorumlanması ve uygulanması konularında bilgilendirilir.

2- Akit taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması yönünde bir ihtilaf vukuunda, ihtilaf, müzakereler yoluyla veya Suç Problemleri Komisyonu'na başvuru, kararları uyuşmazlık halinde olan akit taraflar açısından bağlayıcı olan hakem heyetlerine veya Milletlerarası Adalet Divanı'na götürmeyi de kapsayan kendilerinin tercih edeceği diğer barışçıl yöntemlerle çözümlenir.

Madde 41 - Sözleşmenin Yenilenemeyeceğini Bildirme

1) Herhangi bir akit taraf, herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne Sözleşmenin yenilenmeyeceğini bildirebilir.

2) Bu nevi yenilememe bildirisi, Genel Sekreterliğin ilgili bildiriye aldıktan sonraki üçüncü ayın ilk gününde hüküm ifade eder hale gelir.

Madde - 42 İlan

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi'ne üye olan devletlere ve Sözleşmeye

taraf olan diğer ülkelere aşağıdaki hususları bildirir;

- a) her imzalamayı;
- b) her onama, kabul etme veya katılmayı;
- c) 32. ve 33. maddeler uyarınca bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle ilgili tarihleri;
36. ve 37. maddelere göre yapılan herhangi bir deklarasyonu veya şartı;
- d) bu Sözleşmeyle alakalı herhangi bir fiili, bildirimini veya haberleşmeyi.

Bu Sözleşme, aşağıda imzası bulunan, usulüne uygun olarak yetkilendirilmişlerce imzalanmıştır.

Bu Sözleşme 27 Ocak 1999 tarihinde Strabourg'da İngilizce ve Fransızca olarak yapılmıştır. Her iki dildeki metin orijinal olup, tek bir nüsha olarak Avrupa Konseyi'nin arşivlerinde muhafaza edilecektir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Sözleşme metninin tasdikli nüshalarını Avrupa Konseyine üye olan devletlere, Sözleşmenin hazırlanmasında katkıda bulunan üye olmayan devletlere ve Sözleşmeye taraf olmaya davet edilecek diğer ülkelere iletir.

* *Avrupa Sözleşmeleri Serisi*, No: 173, Strasbourg, 27.01.1999. İngilizce'den Türkçe'ye Vahit Bıçak ve Mahmut Yavaşı tarafından tercüme edilmiştir.

Körfez Savaşı, sadece Orta Doğu bölgesinin değil, hatta 20. Yüzyıl Dünya politikasının en önemli dönüm noktalarından biridir. Savaş, bölgesel dengeleri temelden etkilediği gibi, Soğuk Savaş döneminin sona ermesinde de katalizör görevi yapmıştır. Körfez Savaşında kaçınılmaz olarak çok kritik bir pozisyonda olan Türkiye'nin, böylesi önemli olaya dönük dış politikası da, en az Körfez Savaşı kadar ilginç, çarpıcı ve tartışmalı olmuştur.

Bu kitapta, Türkiye'nin Körfez Savaşı politikasının analizi yapılmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'nin nasıl bir kışak altında kaldığı, Körfez Savaşı girdabına nasıl düştüğü, Türkiye'nin Körfez Savaşı politikasının oluşumunda hangi faktörlerin rol oynadığı, bu süreçte oldukça aktif bir rol oynayan ve ön plana çıkan dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın, böyle bir dış politikayı niçin, nasıl ve hangi şartlar altında oluşturduğu/ ve nihayet, Türkiye'nin Körfez Savaşı politikasının ortaya çıkardığı sonuçların Türkiye'yi ve Türk dış politikasını nasıl etkilediği sorularına cevaplar bulacaksınız.